

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

In Genesis Enarratio

Chyträus, David

Vitebergæ

VD16 C 2625

Capvt XXXII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-36126

pus sacre scripturae, in qua plurima testimonia
Deo coaceruata sunt. Ioh. 5. Scrutamini Scripturas
illae sunt quae testimonium perhibent de me.

Incipit autem mons Galaad à Libano, & ad
biam usq; pertinet, & regionem Israheliticam
Iordanem ab Ammonitide separat.

C A P V T XXXII.

LOCI OCTO.

- I. De Custodia Angelorum.
- II. De Vicibus aerumnarum & tribulationum, dolorum & consolationum, quas experientur Sancti.
- III. De vitanda Tentatione Dei.
- IIII. Forma verae Inuocationis.
- V. De miranda impletione promissionum diuinarum.
- VI. De Lucta Fidei in tentationibus & aerumnis.

VII. De consolatione & leto exitu qui sequitur ærumnas piorum.

VIII. De Phrasi, Vidi Dominum facie ad faciem.

I.

DE CVSTODIA
Angelorum.

Psalm. 33. grauisimum testimonium de Custodia Angelorū ex huius capituli principio sumptum, recitatur. Castrametabitur Angelus Domini in circuitu timentium eum, & eripiet eos. Sunt enim Angeli ad hoc munus præcipue conditi, ut in cælo cantant, Gloria in excelsis DEO, & in terra sint ministri & custodes, ac defensores Ecclesiæ & piorum, ut dicta Ebræ. 1. Psalm. 91. 34. Et historiæ educationis populi ex Ægypto in Exodo. Item Eliscæi 4. Reg. 6. Ezechie 4. Reg. 19. Esai. 37. & Petri Act. 12. testantur.

Mahanaim מַחֲנַיִם id est, castra. Locus est ad confluentem Iaboc & Iordanis, paulo infra mare Galilee. Eodem loco castrametatus est Dauid, 2. Regum. 17.

II.

DE VICISSITUDINE
tentationum & consolationum.

Sicut Luna aliàs pleno orbe fulget, aliàs $\delta\lambda\alpha\mu\beta\alpha\tau\epsilon\rho\sigma$ est, aliàs $\mu\lambda\omega\epsilon\alpha\delta\eta\varsigma$, aliàs omni luce caret. Ita in pijs perpetuæ uices sunt consolationum et tentationum, ut Iacob liberatus tyrannide & insidijs fratri Laban, & conspectis Angelorum præstigijs, tribuitur aliqua animi tranquillitate et leticia, paulo post consternatur metu propter fratris aduentum & periculum uitæ, quod ei à luctatore imminabat. Deinde iterum recreatur consolatione.

Has uices agnoscamus & fide animos confirmemus, ne uel leticia elati, uel metu fracti, à Deo resciscamus: Huc referri possunt usitata dicta.

$\theta\alpha\rho\sigma\phi\mu\ \chi\eta\iota\ \epsilon\iota\lambda\epsilon\ \epsilon\alpha\tau\eta\epsilon\ \tau\alpha\ \chi\ \acute{\alpha}\nu\upsilon\pi\iota\omicron\upsilon\mu\ \epsilon\omicron\sigma\epsilon\tau\ \acute{\alpha}\mu\epsilon\iota\upsilon\mu\ \chi\ \acute{\omega}\ \zeta\epsilon\upsilon\varsigma\ \acute{\alpha}\lambda\lambda\omicron\kappa\alpha\ \mu\lambda\lambda\ \pi\acute{\epsilon}\lambda\epsilon\iota\ \acute{\alpha}\theta\epsilon\rho\iota\omicron\varsigma\ \acute{\alpha}\lambda\lambda\omicron\kappa\alpha\ \acute{\iota}\nu\iota$
Hoc est. Fidere Bante decet, melius cras forsan habebis.
Et pluit, et claro nunc Iupiter æthere fulget. Item,
Nec fera tempestas toto tamen horret in anno.

Et tibi, crede mihi, tempora ueris erunt. Item,
Venit post multos una serena dies.

III.

DE VITANDA
tentatione Dei.

Matth.

Matth. 4. *Satanas suadens Christo, ut se de pinna-
culo Templi deijceret, et utens dicto Psal. 91, Angelis
suis mandauit de te etc. refutatur à Christo hac ora-
tione, Non tentabis Dominum DEVM tuum. Est au-
tem Tentare Deum, fiducia propria sapientie et ui-
rium sine uerbo & uocatione Dei discedere à man-
dato & ordinatione diuina, tanquam certantem cum
Deo sapientia & proprijs uiribus, uidelicet, aut ne-
gantem Deum & opera Dei, aut corrigentem ordi-
nationem Dei humanis consilijs. Sic Iacob, etsi acce-
perat à Deo promissiones de defensione, Tamen me-
dijs diuinitus ordinatis utitur, subijcit se fratri, mit-
tit ei munera, pramittit nuncios, fit supplex, sed ta-
men spem salutis & defensionis non in sua diligentia
aut sapientia, sed in solo Deo collocat.*

IIII.

DOCTRINA DE INVO- catione et forma precationis.

Propria uirtus Ecclesie, & precipuus murus in
omnibus periculis est Vera Inuocatio Dei. Cum au-
tem in hoc Capite perfecta precationis forma pro-
ponatur, breuiter eam explicabo.

Inuocatio est petere à DEO bona
præsentia & æterna iuxta ipsius pro-
missiones, & simul statuere ac profitez-
ri, quod Deus uerè sit dator illorum

e 4 bonoꝝ

bonorum propter CHRISTVM,

PRIMUM autem in omni Inuocatione cogitandum est, Quis sit DEVS, quem compellamus, et dirigenda mens est ad unum solum uerum Deum qui se in Ecclesia certo uerbo seu data promissione de Christo, et editis illustribus testimonijs miraculorum patefecit. Ideo Iacob ipsa compellatione uerum Deum à commentitijs discernit, et mentionem facit promissionum, hæc uerba usurpans, Deus patris mei Abraham, & Deus patris mei Isaac, & Iehoua qui dixisti &c. Q. d. Inuoco te uerum Deum patefactum auo meo Abraham, et patri meo Isaac, et mihi edita promissione de benedicto Semine, et certis testimonijs: Te oro, ut propter uerborum Semen, et propter tuas promissiones me ex hoc periculo eripias.

SECUNDO, Cogitandum est, Mandatum Dei, quod præcipit inuocationem, et promissiones, quibus pollicetur Deus se nostras preces exauditurum esse. Sic Iacob hoc in loco constantissime Deo proponit ipsius promissiones, Domine tu dixisti, Reuertere in terram hanc, Tu locutus es, te mihi benefacturum esse, et dilataturum Semen meum sicut arenam maris.

TERTIO, Res petendæ sunt. Primum bona spiritualia, ut Remissio peccatorum et gubernatio diuina, deinde etiam bona corporalia, quæ plerumque sunt προκαταρκητικὰ precationum, ut Esaiæ in primis sexto dicitur, Domine in tribulatione requiritur

te. Sic Iacob petit defensionem aduersus fratrem Esau.

QUARTO. Finis precipuus inuocanti propositus esse debet, ut Deus gloria afficiatur & celebretur. Hunc finem Iacob spectat dicens, Erue me de manu fratris, ne interficiantur matres et filij, Tu locutus es te benefacturum mihi, etc. Id est, Defende et libera me ex hoc periculo, ne pereat Ecclesia recte te inuocans et celebrans, & ne tua gloria deformetur. Tue enim ueritatis interest, promissiones de defensione mihi traditas constanter seruare. Hanc precationem sequitur liberatio ex periculo et defensio iuxta promissionem. Prope est Dominus omnibus inuocantibus eum, inuocantibus eum in ueritate.

VI.

DE LVCTA FIDEI IN
tentationibus & ærumnis.

Lucta Iacob cum filio Dei, pulcherrima imago est Fidei omnium Sanctorum luctantis cum ira Dei, peccato, propria indignitate, maledictione legis, & uincens cogitatione et fiducia promissionis de Christo omnes tentationes, quibus oppugnatur. Sicut mulier Cananea Matth. 15. Filium Dei oppugnantem eam obiectionibus de indignitate & particularitate firma fide uincit.

Solet autem quæri qualis fuerit Lucta Iacob cum filio Dei. Sed historia docet, Iacob primum u-

c s ribus

ribus corporis contra Antagonistam ignotum, à quo hostili more inuadebatur, usum esse. Præcipua tamen fidei lucta fuit firmiter amplectens promissionem de Semine, & de defensione, in Bethel factam, & certo statuens Deum iuxta promissionem in tanto periculo adfuturum & seruaturum esse, Atq; hac fide nisi filium Dei, qui adsumpta specie hostili, familiariter cum eo ludens, & fidem ipsius exercens & confirmans, post luctam ostendit uultum paternum et amplissima benedictione Iacobum cumulat.

Lutherus in III. Tomo enarrat: pag. 171. promissum Theologicum ex historia luctæ Iacob sumendum esse dicit, cuius hæc sententia sit.

Cum pius retinens scintillam fidei in eas angustias peruenit, ut cogitet se à Deo desertum & abiectum esse, tunc certo statuat se esse in complexu brachiorum & gremio Dei. Sicut Iacob in lucta cogitat se perditum iri, Sed cernit se herere in complexu filij Dei. Et eodem loco inquit, Deum sepe personatum apparere et paternum uultum tegere, sed fidem detrahere Deo laruam, & faciem paternam detectam agnoscere.

VII.

DE CONSOLATIONE

& leto exitu, qui sequitur ærumnas piorum.

1. Corinth. 10. Paulus inquit, Fidelis Deus, qui non sinit nos tentari supra vires, sed dat cum tentatione exitum, ut sufferre possimus. Ut igitur Iacob in difficillima lucta non solum laxamenti aliquid, sed etiam amplissimam benedictionem accipit, sic omnes pii non solum robore à Deo confirmantur, quo perferre impositas tentationes possint, sed etiam exitus faustos ac salutes consequuntur.

Sequitur post nubila Phœbus,
In exitu uidebitur cuius toni.

VIII.

DE PHRASI, VIDI DOMINUM FACIE AD FACIEM.

Phrasis, qua Iacob in hoc loco utitur, Vidi Dominum à facie ad faciem, & salua facta est anima mea, simplicissimè enarretur de filio Dei, qui semper adfuit Ecclesiæ suæ, & se in ea specie seu formæ naturæ humanæ patrib. conspiciend præbuit, quam paulo post ex uirgine Maria adsumpturus erat. Ut igitur Petrus, Iohannes, Iacobus & Ceteri Apostoli Christum Dominum facie ad faciem longo tempore uiderunt, Sic primi patres, & in hoc Capite Iacob cernens filium Dei in similitudine seu Idea naturæ humanæ, quam postea sibi unione personali copulaturus erat, exclamat se Dominum facie ad faciem uidisse. Vnde & loco nomen indidit פניאל id est, facies Dei.

ISRAEL

ISRAEL *יִשְׂרָאֵל* id est, princeps seu victor
 Dei, *אֱלֹהֵי אִשְׂרָאֵל*. Ut autem Iacob in lucta cum
 filio Dei victor euadit, ita omnes pii per fidem ui-
 tentes promissionibus Christi fiunt Israël, uincen-
 tes iram Dei & Deum sibi uelut patrem beneuolum
 conciliant.

C A P V T XXXIII.

LOCI QUATVOR.

I. *De Reconciliatione dissidentium
 et artificio tuendæ concordia &
 placandi animos offensos.*

Ut enim Iacob fratrem Esau iratum, humili sub-
 iectione & deprecatione sua & præteritarum of-
 fensionum obliuione placat, & in gratiam eius re-
 dit: ita in omni uita ad tuendam concordiam & re-
 conciliandos dissidentium animos, hæ quatuor uir-
 tutes imprimis necessarie sunt.

I. Humilitas subiiciens se alijs & non arrogans
 de se sentiens, nec superbe despiciens alios.

II. Mansuetudo moderans iracundiam & in-
 dictæ cupiditatem.

III. Patientia tolerans aliorum infirmitates, &
 morositatem, suspicacitatem, ambitionem, inuicem
Ἐπινοεῖα, κενὸς ὄξιν.